

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΑΝΤΡΗ

ΤΡΙΠΡΑΚΤΟ ΔΡΑΜΑ ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Θέατρο «Πάρκ». — Θίασος: Παπαῖ, Δενδραμῆ, Μανωλίδου.

ΑΝ τὸ «Πάρκ» εἶχε δουλέψει τὸ καλοκαίρι ὄχι μὲ τὸ πνεῦμα πού τ' ὀδήγησε στὸ «Λάζαρο», θὰ εἶχε περισσότερη ἀξία καὶ ὁ ἑορτασμός τῆς «Φωτεινῆς» γιατί φαίνεται κάπως περίεργο θέατρα τῆς ρουτίνας καὶ τοῦ συμβιβασμοῦ νὰ παίζουν ἔργα ἑκατομμύριο φορές κατώτερα ἀπὸ τὴ δυναμικότητα τῶν ἠθοποιῶν τους καὶ νὰ θυμοῦνται ξαφνικά νὰ τιμήσουν ἕναν πρωτοπόρο τῆς ἐποχῆς του· λείπει ἔτσι ἡ πνευματικὴ δικαιολογία, γιατί μόνο ἐκεῖνοι πού ἀγωνίζονται γιὰ τὸ καλύτερο ἔχουν τὴν ἠθικὴ ἀδεία νὰ γυρίζουν βλέμματα νοσταλγικά πρὸς τοὺς ἀγωνιστὲς τῆς παλαιότερης ἐποχῆς. Ὡς τόσο θέλω γιὰ παρηγοριά μας νὰ παραδεχθῶ ὅτι στὴν ἐπανάληψη τὴν πανηγυρικὴ τῆς «Φωτεινῆς» κυριάρχησε ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν συγγραφέα καὶ ὄχι τυχὸν ἐλαφριά διάθεση ἐμπορίου». Τοῦ κ. Ξενοπούλου τοῦ ἀξίζει κάθε βαθιὰ τιμὴ, ἂν καὶ εἶναι κάτι φορές πού ἐνῶ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά μᾶς παρουσιάζεται γεμάτος χάρες, ἄλλοτε πάλι ξέρει μὲ μιὰ κλωτσιὰ νὰ χύνη τὸ γάλα στὸ χῶμα, ὅταν κάθεται νὰ ἐπαινεῖ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλο. Εἶναι ἀδύνατο ὅμως νὰ ξεχαστῆ πὼς ἔχει γράψει τὸν «ψυχοπατέρα» καὶ πὼς ἡ καλὴ τύχη τοῦ θεάτρου μας τὸν διάλεξε γιὰ νὰ ἐκφράσῃ τίς νεωτεριστικὲς τάσεις πού μπήκανε στὸν τόπο μας μὲ τὸ κωμειδύλλιο τίς ἐξύψωσε τίς ἐξευγένισε καὶ τίς ἐμπέδωσε κυρίως ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς μορφῆς. Πιστεύω ἀκλόνητα πὼς τὸ θεατρικὸ μας μέλλον θὰ εἶναι σπουδαῖο, ἂν βαθύνουν τὸ βλέμμα τους οἱ συγγραφεῖς μέσα στὰ γεγονότα τὰ οὐσιαστικά τοῦ βίου μας καὶ ἂν συλλάβουν τὸ νόημά τους ὅπως μπόρεσε νὰ συλλάβῃ στὸν καιρὸ του τὴ νέα μορφὴ ὁ κ. Ξεν. Μάλιστα θὰ τοὺς στέκεται πάντα βοηθὸς καὶ παράδειγμα κι' ἂν στὴν τεχνικὴ ἔχει ἀλήθεια προχωρήσει περισσότερο, τοῦτο εἶναι τιμὴ καὶ στοὺς ἄλλους πρεσβύτερους καί, πῶς πολὺ σ' ἐκεῖνον, πού τὸ παράδειγμά του ἐγίνε γόνιμο κι' ἂν στέκῃ σήμερα ἡ «Φω-

τεινὴ» στὴ σκηνή, τοῦτο φανερώνει ὅτι δὲ θὰ μπορούσε νὰ ἔχουμε πέρα γιὰ πέρα πεποίθηση στὴν τεχνικὴ πρόοδο πού σημείωσα λίγο πῶς πρὶν εὐχομαί νὰ βρεθοῦν γρήγορα συγγραφεῖς πού νὰ τολμήσουν τόσο πολὺ ὅπως τόλμησε ὁ κ. Ξεν., ὅταν δὲν καταδέχτηκε νὰ γράψῃ οὔτε λαμβικὴ τραγωδίαν οὔτε κωμειδύλλιο· οἱ σημερινοὶ μάλιστα χρειάζονται λιγότερο κόπο, νὰ γίνουν ποιητὲς ἢ ποιήσῃ ἀκόμη δὲν ἔχει φωλιά στὸ θέατρό μας.

Παραδεχτήκαμε ὅτι ὁ σεβασμὸς ἔφερε στὸν ἑορτασμό. Γνήσιο σεβασμὸ ἔδειξε τὸ κοινὸ τῆς «πρώτης» ἀπὸ τὴ σκηνὴ ὅμως ἔλειψε ὁ σεβασμὸς πιέζω τὸν ἑαυτὸ μου νὰ παραδεχτῆ πὼς ὑπῆρχε, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ πιστέψω ὡς τὸ τέλος τοῦ σημειώματος· πρέπει νὰ λέγεται καὶ ἡ ἀλήθεια κάποτε-κάποτε φίλος μὲν Δενδραμῆς, φίλτερος Παπαῖς, φιλάτη δ' ἀλήθεια. Μ' ἕνα λόγο ἡ παράσταση ἦταν ἀπολύτως φάλτση· λίγες βιαστικὲς δοκιμὲς καὶ γιὰ εὐκολία τὸ ἔργο μετατοπίσθηκε ἀπὸ τὴ δική του τὴν ἀτμοσφαῖρα, συγχρονίσθηκε καὶ παίχθηκε ἔξω ἀπὸ τὸ νόημά του· τὸ σκηνογράφημα τοῦ κ. Κλώνη ἦταν ὡραῖο στὸ μάτι καθὼς καὶ τὰ ἐπιπλά του δὲν φαντάζομαι ὅμως νὰ ἦταν ἀρχοντικὸ Ζακυνθινὸ· δὲ φάνηκε κάπως ὁ κόκκινος βράχος οἱ σκηνὲς πού γινότανε λόγος γι' αὐτὸν γινόντουσαν πλάι βέβαια τὸ βάθος τῆς σκηνῆς τὸ λιγοστὸ δὲν ἐπέτρεπε κάτι τέτιο, ἀλλὰ τὸ λάθος ὑπῆρχε. Ὅταν βλέπω Ἰψεν μὲ βεστιάριο αἰσθάνομαι ὅτι γίνεται κάτι τι σὰν ἀτιμία, γιατί ὁ Ἰψεν δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ρούχα· ἡ «Φωτεινὴ» ὅμως τὰ ζητάει· ἡ σύνθεση καὶ ἡ τέχνη τοῦ ἔργου τὰ θέλουν· Ἡ κ. Μανωλίδου ἦτανε κάπως ἴσως πῶς ἀσύγχρονα ντυμένη καὶ μὲ τὰ

Ίδια έξοδα θά ντυνότανε πιό σωστά, ό-
πότε θά έπρεπε νά ντυθοϋν πιό πα-
λαϊκά, όχι από φιλαρέσκεια παρά για
νά έρμηνευθοϋν καλύτερα οί ρόλοι και
τό έργο. Βιαστικά όμως ανέβηκε χωρίς
άνεση και χωρίς τόν καιρό τόν απαραί-
τητο για τήν καλλιτεχνική δημιουργία.
Θέλω θερμά νά έπαινέσω τήν κ. Μη-
λιάδη, τόν κ. Παρασκευά και τόν κ.
Δενδραμή· μπορεί νά παίξη ένας ήθο-
ποιός καλά, χωρίς όμως νά είναι και
τό έργο ικανοποιητικά έρμηνευμένο ή
ψυχή μου δέν αισθάνεται τή δύναμη
νά έπαινέση τήν κ. Μανωλίδου· δέν έχω
τήν τιμή νά τήν γνωρίζω πάρα πολύ·
θά παρακαλέσω τόν κ. Παρασκευά, τόν
πιό σεβαστό στην ήλικία, νά μέ παρου-
σιάση· γιατί αν μιλήσω τώρα αναλυ-
τικά για τόν τρόπο πού έπεχείρησε
νά «δημιουργήση» τό φινάλε και για
κάτι άλλες του άδεξιότητες, θά βγώ και
πάλι «έξω από τό συνηθισμένο μου
τάκτ» πρós τις κυρίες όπως θά έλεγε
ένας αξιόλογος συνάδελφος. Μένω μέ τή
γνώμη μου κι' όταν πνεύσει άέρας πε-
ρισσότερου πολιτισμοϋ στό θέατρό μας
θά είμαι κι' έγώ είλικρινέστερος πρós
τούς άναγνώστες μου. Η τύχη πάντοτε
δέν φαίνεται ότι εύνοεί τήν κ. Μανωλί-
δου περίφημη στό πρώτο έργο του κα-
λοκαιριοϋ· ύστερα θαύμασα, μέσα μου,
τόν κ. Ροντήρη πού μπορούσε νά τήν
κρατή πάντα σέ πολύ σημαντικό ύψος
άλλοτε. Δέ νοσταλγει τά χρόνια τής ύ-
πηρεσίας της μαζί του ή όραία πρωτα-
γωνίστρια του «Πάρκ» ;

Όταν άρχίση ή χειμωνιάτικη δουλειά
θά βρω, τήν εύκαιρία νά μιλήσω για
τόν κ. Παπα μέ τόν ύψηλό τόνο πού
ταιριάζει στη βαθύτατη άγάπη μου στό
έξαιρετικό τάλαντο, στη μόρφωσή του
τή θεατρική και τήν άλλη· τότε θά
τόν δώ σ' έργα και σέ ρόλους αντί-
ξιους μέ τή δύναμή του — πρós θεοϋ
δέν έννοώ ότι ό ρόλος τής «Φωτεινής»
ήταν κατώτερός του—θά έπρεπε νά κά-
νω λόγο πιό πολύ για μιάν άναμελία,

για μιá κούραση, για μιá πλουσιότερη
δίαιτα ίσως πού είναι γι' αϋτήν ένοχος
έξχωριστά διαλεχτός πρωταγωνιστής·
διάβολε! Δέν παχαίνει όποιος είναι
θιασάρχης «φ' τ'οσαϋτα μέμηλε». Στη-
ρίζω άκόμη πολλές έλπίδες στό ότι θά
έχουνε μαζί τους και τόν κ. Βεάκη, τόν
κολοσσό, τόν πιό γλυκό, τόν πιό γόνι-
μο, τόν πιό γεμάτο από φαντασία ήθο-
ποιό μας· ό κ. Βεάκης έχει τήν ύπο-
χρέωση νά κρατήση στό άνώτερο επί-
πεδο, πού είναι άξια, τά τρελλούτσικα
τά νειάτα. Άλλά, θά έλεγε κανείς, ό
κόσμος πάει όπωσδήποτε· αϋτό σημαί-
νει πώς ό κόσμος έχει τήν ικανότητα
νά κοροϊδεύεται, δέν θά πη όμως ότι
πρέπει και νά τόν κοροϊδεϋουν. Έγώ
βέβαια δέν περιμένω τόν οϋρανό μέ
τ' άστρα, άλλο είναι τό ιδανικό μου·
έχω όμως πολλή έπιθυμία, φλογερότα-
την αν πώ, νά βλέπω τούς άλλους πιό
κοντά πρós τήν άπόλυτη τέχνη, γιατί
λαχταρά ή ψυχή μου τήν ήδονή του
επαίνου.

ΓΙΑΝ. ΣΙΔΕΡΗΣ

Υ. Γ. Ξόδεψα άναγκαστικά πάρα
πολύ χώρο για τή «Φωτεινή» γιατί έ-
πρεπε κι' έτσι ή κλειψύδρα μου σταμα-
τά, χωρίς νά γράφω και για τή «Δαλι-
δά», όπου κυρίως θά ήθελα νά έπαινέ-
σω τό άριστα, τό περίφημο, τό περισ-
σότερο από προσεγμένο παίξιμο τής κ.
Κατερίνας. Άλλά θά βρω τήν περίστα-
ση νά προσφέρω στόν έαυτό μου πλα-
τύτερα και αϋτή τή χαρά, όπότε, κά-
νοντας τό καθήκον πρós τούς άνεωτι-
κούς και εύγενικούς άναγνώστες μου
θά έκφράσω ό,τι θά πρέπη νά πη κα-
νείς για τήν χαλκέντερη πρωταγωνίστρια,
και τό καλό και τό κακό.

γιαν. σιδ.